

Kako so Zaplankarji konja kupili.

Cigan Kavka je bil cigan. Namesto s je vedno izgovarjal, š, konje je kupoval in prodajal, goljufal, kjer je le mogel, navadno je čikal ali pa kadil kot sedem Turkov. Najbolj hud je bil na otroke, ker so mu radi malo ponagajali včasih. Hudega pa nikomur ni storil, samo kričal je, kot bi mu kožo slačil, in kar naprej ponavljal v svojem nerazumljivem jeziku prav tako nerazumljive besede — menda je preklinjal po cigansko. Črn je bil pa, kakor da so ga pripeljali s kakim cirkusom iz sredine Afrike. Dolgi lasje so mu pokrivali zamazan tilnik.

Kadar so cigani prišli v Zaplanke, so se utaborili pri Dolgem mostu pod vasjo. Tedaj je navadno kmalu Kavka prikrevsal skozi Zaplanke in ponosno gnal kako kljuse, da se mu je moral čuditi ves svet. Otroci so drli z vseh strani skupaj in ga gledali, samo gledali. Vedeti moramo, da naši Zaplankarji konja niso videli vsak dan. Samo stari stric županove botre je svoje čase — tako so vsaj pravili — imel kobilico, s katero se je včasih peljal po svetu, pa mu je potem menda poginila, ker jo je skoraj tri tedne pozabil krmiti, potem mu je pa nazadnje nesrečno kobilico lisica vzela . . .

Tisto jesen so cigani spet po dolgem času obiskali Zaplanke. Kavka se je mogoče podal na vas s svojim konjem.

»Kavka, Kavka, tvoj konj ima pa tri ušesa . . .« so kričali otroci.

»Benk, šalabolški pobje, jaž vaš bom že nakleštil, rumba, hošta, benk, benk, še bošte vi norča delali, vaš bom štolkel ko pše, benk — —!« Benk menda v ciganskem jeziku pomeni toliko kot vrag in je ena najhujših in najgrših ciganskih kletvin.

Cigan Kavka ponuja županu konja.

Tako se je vselej treslo, kakor bi vrečo orehov stresel, vsipalo se je iz njegovih ust brez konca in kraja. Nekaj časa so ga razumeli, potem pa nič več. Otroci so se podili za njim prav do gozda pri Dolgem mostu, potem pa so se obrnili, ker so se bali — drugih ciganov.

Nikakor pa ne smete misliti, da je bil Kavka kar tako ali pa še celo malo prismojen. Najbolj neumen cigan je bil bolj preprisan kot vsi Zaplankarji. Kavka je bil tako presneto nabrit, da se ni dal ugnati od nikogar, od Zaplankarjev pa še celo ne. Saj je bil tudi cigan!

Nekoč pride Kavka k atu Telebenu, županu v Zaplankah. Kar tako brez kakih posebnih namenov ali podrobnejših načrtov, saj gre cigan v vsako hišo.

»Gošpod župan, nekaj ža vaš, nekaj prav ža vaš! Konja imam, reš takega konja, čeli švet nima takega. Pa počeni ga vam dam, gošpod, počeni!«

»A, pojdi se solit, oba, ti in tvoj ciganski konj! Bi me pa že spet rad naplahtal, kakor si me s tistimi zajci in morskimi prašički. Kar pojdi, če ne, te dam zapreti in ukleniti!«

»Švoje oči ši dam izdreti, če ni reš dober konj! Bošte videli, tri vože vam pelje po klanču, kar teče. Pa še bošte ž njim lahko žapeljali v mešto, namešto v štirih urah bošte prišli tja v dešetih minutah, tako zna moj konj teči!«

Župan Teleban se so popraskali za ušesom. Konj, konj . . . Če človek malo pomisli, je to res imenitna stvar. V mesto bi se peljal kot gospod, koliko bi samo na času prihranil; potem pa doma za delo, koliko bi za-legal konj, vse bi zvlekel, ves trud bi bil prihranjen. In to še ni vse! Postavil bi se gospod župan s konjem, postavil! Ves svet bi kmalu vedel, da ima gospod župan v Zaplankah konja, da ga ima samo on . . .

»Hm, hm, Kavka, ti me boš ogoluznil, saj kar naprej vem. Prelovito, če me boš res, potem ti dam glavo odžagati, da veš. Ogoľjufati zaplan-karskega župana, kaj misliš, da je to kar tako?«

»Kar glavo vam žaštavim, če ni reš najboljši konj! Šaj vam povem, gošpod župan, da takega konja še švoj živ dan nište in ga tudi ne bošte videli. Jaž še šploh čudim, kako morete vi šhajati brež konja . . .« Kavka, zvit kot je bil, je svetlo gledal župana Telebana, hitro vrtil oči, nago-varjal pa tako lepo in ganljivo, da se je župan Teleban nazadnje res že zdel samemu sebi neumen, da še nima konja. Vendar pa je omahoval, ker je pač vedel, da je cigan pač cigan in da bi ga znal nazadnje pošteño napleškati kakor že včasih. Misel na konja je bila pa vendar le toliko zapeljiva, da bi se bil najrajši kar odločil.

»Bomo videli, bomo videli, ljubi moj Kavka, to ne gre kar tako, kot bi muho ujel. Kar malo še počakajmo.«

»Gošpod župan, moj konj je naprodaj vřako šekundo in dal ga bom tiřtemu, ki mi bo prvi žanj kaj ponudil, jaž rabim denar. Pa šo me že šprařevali, če ga prodam. Ševeda ga prodam, šamo najprej ga moram pokažati gořpodu županu v Žaplankah!«

»A tako? Potem gre pa kar zares. Mhm, mačka v žaklju pa tudi ne bom kupil! Kje pa imaš tisto svojo prikazen?«

»Pri Dolgem mořtu! Jutri bomo šli že naprej, lahko pridete konja pogledat, bošte videli, kakřna iřkra živalča je to!«

»Dobro, Kavka, jutri!« so se odločili ata župan Teleban in cigan Kavka jo je urnih krač pobral proti Dolgemu mostu. Preden bo kupčija gotova, ga čaka še mnogo dela . . .

*

Ves vesel je Kavka pritekel v cigansko šotoriřće. Nikogar ni pozdravil, nikomur ničesar rekel, šel je naravnost k drevesu, kjer je imel prive-zanega konja. Odvezal ga je in potegnil za seboj. Toda uboga žival se je komaj prestopala. Tega konja mu je dal neki kmet daleč nekje. Kruncal je na zadnjo desno nogo in ni se hotel pozdraviti, zato ga je pa dal ciganu, ki je rekel, da ga bo pozdravil. Seveda se šepasti konj v ciga-novih rokah ni prav nič bolje počutil, še slabše kakor pri kmetu, ki mu je vsaj jesti dajal, pri ciganih je pa največkrat za zajtrk imel post, opoldne ničesar, za večerjo je bil pa kar lačen. Zato se pač ni redil, včasih se je kje napasel, da je pokonci še stal, hodil je pa že precej težko.

»Jutri žjutraj bo konj že ždrav!« je rekel Kavka. »Da bi jaž konja ne poždravil, to bi mi pa tudi bilo pod čast, pa ga bom! Benk!« Prive-zal je konja k drevesu, pograbil korobač in začel neusmiljeno udrihati po konjevih zadnjih nogah, da je uboga žival začela stopicati, poska-

kovati in od silnih bolečin se je kar penila. Revica, nič si ni mogla pomagati . . .

Pot je pritekkel Kavka od čela, tako je tolkel preplašeno žival. Kričal je na vso moč, preklinjal in govoril tako na gosto, da ga še cigani niso razumeli. Vsi cigani so pridrli skupaj in gledali njegovo početje. Mislili so, da se je nekje napil in da bo konja pobil. Ubogi konj se njihovim ciganskim dušam ni nič preveč smilil, šele prav se jim je zdelo.

Cigan Kavka zdravi konja.

Če ga pobije, bo pa konjska pečenka, so si mislili . . .

Slednjič se je pa kljuse od silnih udarcev in bolečin zgrudilo. Kavka se je oddahnil. Obrisal si je pot in sedel v travo, da se odpočije po težkem delu.

»Jutri bo pa kupčija!« je rekel Kavka in cigani so se mu smejali. »Konja bo kupil žaplankarski župan Teleban!«

»Ha, ha, ha,«

so se smejali cigani. »Samo to nam povej, Kavka, kdo je teleban, ti ali žaplankarski župan?«

»Bošte videli, jaž bom jutri konja prodal!«

»Kdo bo pa kupil takega šepastega konja?«

»Župan Teleban! Pa ne šepastega, šaj šem rekel, da bom konja oždravil, da ne bo več šepal. Poglejmo, morebiti je že zdrav!«

Kavka je stopil h konju in ga brcnil v vamp, da je žival poskočila in se s težavo dvignila na noge. Vse jo je bolelo, vendar ni več šepala. Počasi se je prestopala, šlo je pa le.

»Ali ste videli, kako je ždaj konj zdrav! Ne krunča več. Treba je žnati, pa gre, benk!«

»Živijo Kavka!« so zavpili cigani in mu ploskali. Konj res ni več šepal, ker mu je Kavka potolkel in ranil še drugo nogo, da se res ni poznalo, da konj šepa. Dokaj nerodno se je konj prestopal, s težavo je šlo, bil je pa le »zdrav« . . .

Tisti večer je Kavka tako negoval konja, da se je v mraku odpravil v Zaplanke, splazil se na županov hlev in ukradel polno naročje sena, da ga je kot priboljšek nesel svojemu konju . . . (Dalje.)

Vane Betkin:

Noč v tujini.

*Káj lepi so zvoki
prečudežnih strun,
ki tožno glasijo
kot sladčev se kljun?*

*V bolesti veliki
doma se mogoče
zdaj mamica moja
vsa žalostna joče.*

*ker vé, da njen sinek
sred gluhe noči
brez njene tolažbe
v daljavi trpi . . .*